

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως: 267/2006

Αρ. πρωτ. 340/4911/2006

Του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

Γ' Τμήματος

Συνεδρίαση 23-5-2006

Σύνθεση

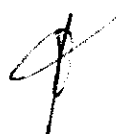
Πρόεδρος : Γεώργιος Πουλάκος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Π. Κισσούδης, Ν. Μαυρίκας, Ι. Τρίαντος,
Α. Καραγιάννης, Ι. Διονυσόπουλος,
Α. Χαρλαύτης, Α. Ροδοκάλη, Νομικοί Σύμβουλοι

Εισηγήτρια : Αφροδίτη Κουτούκη, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμ. Ερωτήματος : Αρ. πρωτ. Δ7/Β/7882/1041/7-3-2006 της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας – Γεν. Δ/ση Αερομεταφορών – Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών (Δ7) – Τμήμα Δ΄ του ΥπΜΕ

Περίληψη ερωτήματος: Σε περίπτωση ανακλήσεως της υπ' αριθμ. 1135845/9491/0010/1997 κ.υ.α. των υπουργών Μεταφορών και Επικοινωνιών και Οικονομικών για την αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτου για την κατασκευή νέου αεροδρομίου στη νήσο Μήλο λόγω ακυρώσεως από το Σ.τ.Ε. της εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων, ποια είναι η διαδικασία επιστροφής της εισπραχθείσας αποζημιώσεως από τους ιδιοκτήτες των ακινήτων.

Επί του ως άνω ερωτήματος το Γ' Τμήμα του ΝΣΚ γνωμοδότησε τα ακόλουθα:

Ι. Με την υπ' αριθμ. 1135845/9491/0010/1997 κοινή απόφαση των υπουργών Μεταφορών και Επικοινωνιών και Οικονομικών κηρύχθηκε η αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων για την κατασκευή νέου αεροδρομίου στη νήσο Μήλο με δαπάνη του Δημοσίου σε βάρος του τέλους εκσυγχρονισμού αεροδρομίων. Με τις από 19/5/2000 και 22/6/2001 Συλλογικές Αποφάσεις Έργων κάθε Περιφέρειας (Σ.Α.Ε.Π) του υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας, το έργο εντάχθηκε στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων 2000 και 2001 με φορέα την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου σε βάρος του λογαριασμού της Σ.Α.Ε.Π. 067/2 Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, με υπόλογο διαχειριστή το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Η παρακατάθεση της αποζημίωσης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων – Γραφείο Παρακαταθηκών Μήλου γνωστοποιήθηκε στους δικαιούχους με τις από 8/5/2000 και 5/1/2001 ανακοινώσεις του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, οι οποίες δημοσιεύτηκαν στα υπ' αρ. φύλλα 275/Δ/19-5-2000 και 32/Δ/22-1-2001 της Ε.τ.Κ., αντιστοίχως.

Επί προσφυγής κατά της υπ' αριθμ. 83607/96/29-4-97 κοινής υπουργικής απόφασης, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία του νέου κρατικού αερολιμένα, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 3488/2003 απόφαση του Σ.τ.Ε. , η οποία ακύρωσε την προσβαλλόμενη πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων.

Σε σχετικό ερώτημα της Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας και Εθνικών Κληροδοτημάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών προς το Γραφείο Νομικού Συμβούλου του ίδιου Υπουργείου α) περί του εάν υφίσταται υποχρέωση της Διοίκησης να ανακαλέσει την απαλλοτρίωση και β) με ποια διαδικασία θα επιστραφεί η εισπραχθείσα από τους δικαιούχους αποζημίωση σε περίπτωση ανακλήσεως της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, το τελευταίο (Γραφείο Νομικού Συμβούλου), με το υπ' αριθμ. πρωτ. 1726/3-6-2005 έγγραφό του, απάντησε στο μεν υπό στοιχείο (α) ερώτημα ότι η Διοίκηση υποχρεούται στην ανάκληση της απαλλοτριώσεως, στο δε υπό στοιχείο (β), ότι αυτό είναι της αρμοδιότητας της οικείας υπηρεσίας του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών. Μετά το ως άνω έγγραφο η ΥΠΑ υπέβαλε το υπό κρίση ερώτημα στο γραφείο Νομικού Συμβούλου του ΥΠΜΕ.

II. Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 2503/97 «Διοίκηση, οργάνωση, στελέχωση της Περιφέρειας, ρύθμιση θεμάτων για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις» (Α'107), «οι πιστώσεις για την άσκηση των αρμοδιοτήτων των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών συμπεριλαμβανομένων και των αποδοχών και λοιπών απολαβών του προσωπικού, εγγράφονται σε ξεχωριστό τμήμα του Γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού, κατά Περιφέρεια, νομό ή νομαρχία και ειδικό φορέα δραστηριότητας. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας είναι κύριος διατάκτης του προϋπολογισμού της Περιφέρειάς του, με εξαίρεση τις πιστώσεις των ειδικών φορέων των νομών ή νομαρχιών της Περιφέρειας, ...».

Κατά την παρ. 2 του ίδιου ως άνω άρθρου, «από το 1998 εκδίδονται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας Συλλογικές Αποφάσεις Έργων κάθε Περιφέρειας (Σ.Α.Ε.Π.). Οι πιστώσεις των έργων περιφερειακού χαρακτήρα που εντάσσονται στις Σ.Α.Ε.Π. περιλαμβάνονται στον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων...».

Ακολούθως, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 2362/95 «Δημόσιο λογιστικό, έλεγχος δαπανών και άλλες διατάξεις» (Α' 247), «δημόσια έσοδα είναι τα χρηματικά ποσά, τα οποία περιέρχονται στο Κράτος κατ' επιταγή νόμου ή σε εκτέλεση συμβάσεως, διαθήκης, δικαστικής αποφάσεως ή από άλλη αιτία». Κατά τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 11 του ίδιου ως άνω νόμου, «η είσπραξη των δημοσίων εσόδων ενεργείται δυνάμει νόμιμου τίτλου από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες, τα Τελωνεία, τα λοιπά όργανα εισπράξεως του Δημοσίου και τους Ειδικούς Ταμίες, στους οποίους έχει ανατεθεί η είσπραξη ειδικών εσόδων. Τίτλοι εισπράξεως είναι τα παραστατικά στοιχεία που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις και από τα οποία προκύπτει ο οφειλέτης του Δημοσίου, το είδος της οφειλής και το εισπρακτέο κατά οφειλέτη ποσό».

Περαιτέρω, η είσπραξη των δημοσίων εσόδων ενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 356/74 «Κώδιξ Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων» (Κ.Ε.Δ.Ε.) (Α' 90) . Στην παρ. 1 του άρθρου 2 αυτού ορίζεται ότι «η είσπραξις των δημοσίων εσόδων ανατίθεται εις τα Δημόσια Ταμεία, τα λοιπά επί της εισπράξεως όργανα και τους ειδικούς ταμίας, εις ους έχει ανατεθή η είσπραξις ειδικών εσόδων, ενεργείται δε δυνάμει νομίμου τίτλου». Νόμιμος τίτλος, σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου ως άνω άρθρου, είναι, μεταξύ των άλλων, «α) η κατά τους κειμένους νόμους βεβαίωσις και υπό των αρμοδίων

Διοικητικών ή ετέρων αρμοδίων κατά τον νόμον, Αρχών προσδιορισμός του εισπρακτέου ποσού, του είδους του εσόδου και της αιτίας δι' ην οφείλεται.».

Τέλος, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 29 του ν. 2882/2001 «Κώδικας αναγκαστικών απαλλοτριώσεων ακινήτων» (Α'17), απαλλοτριώσεις που κηρύχθηκαν από 1/2/71 και εφεξής διέπονται από το νέο νόμο (2882/2001) και ως προς τα παρεπόμενα της κηρύξεώς τους θέματα, όπως είναι η ανάκληση συντελεσμένης απαλλοτριώσεως (Ολ. ΣΤΕ 1980/2005). Στη διάταξη της παρ. 1 εδ. (α') του άρθρου 12 του παραπάνω νόμου ορίζονται τα εξής: «Συντελεσμένη αναγκαστική απαλλοτρίωση που κηρύχθηκε υπέρ: α) του Δημοσίου, β) ... κλπ δύναται να ανακληθεί ολικώς ή μερικώς εφόσον η αρμόδια υπηρεσία κρίνει ότι δεν είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του αρχικού ή άλλου σκοπού που χαρακτηρίζεται από το νόμο ως δημόσιας ωφέλειας και αποδέχεται την ανάκληση ο καθ' ου η απαλλοτρίωση ιδιοκτήτης». Εξ' άλλου, στη διάταξη της παρ. 3 εδ. (β') του ίδιου ως άνω άρθρου ορίζεται ότι «ο καθορισμός της εισπρακτέας αποζημίωσης γίνεται : α) με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, εάν η απαλλοτρίωση έχει κηρυχθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο ή για την κήρυξή της έχει συμπράξει ο Υπουργός Οικονομικών και β) με απόφαση της αρχής που κήρυξε την απαλλοτρίωση σε κάθε άλλη περίπτωση».

Από τα προεκτεθέντα προκύπτουν τα εξής :

Ο νόμος 2882/01, στο άρθρο 12 παρ. 1 αυτού, αναφέρει ρητά σε ποια περίπτωση η διοίκηση μπορεί να ανακαλέσει συντελεσμένη αναγκαστική απαλλοτρίωση, που κηρύχθηκε υπέρ του Δημοσίου και των λοιπών αναφερομένων σ' αυτό προσώπων ή οργανισμών: Όταν κριθεί ότι η απαλλοτρίωση δεν είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού για τον οποίο κηρύχθηκε και αποδέχεται την ανάκληση ο ιδιοκτήτης. Σ' αυτή την περίπτωση ο νόμος (άρθρο 12 παρ 3 ν. 2882/01) καθορίζει και τη διαδικασία επιστροφής της αποζημιώσεως. Όταν, όμως, η ανάκληση συντελεσμένης απαλλοτριώσεως γίνεται , όχι κατ' εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 12 του ως άνω νόμου αλλά στα πλαίσια συμμορφώσεως της διοικήσεως προς ακυρωτική επιταγή, τότε δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής για τη διαδικασία της επιστροφής της αποζημιώσεως η διάταξη της παρ. 3 εδ. β' του παραπάνω άρθρου 12. Η τελευταία, όπως προαναφέρθηκε, εφαρμόζεται στην ειδική και συγκεκριμένη περίπτωση ανακλήσεως απαλλοτριώσεως για τους λόγους που ρητά αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 12 κι' όχι και στην ανάκληση που

λαμβάνει χώρα λόγω της γενικής υποχρέωσης της διοικήσεως προς συμμόρφωσή της με ακυρωτικές αποφάσεις των δικαστηρίων.

Κατά συνέπεια, στην υπό κρίση αναγκαστική απαλλοτρίωση, η οποία θα ανακληθεί από τη διοίκηση στα πλαίσια συμμορφώσεως προς ακυρωτική επιταγή κι' όχι κατ' εφαρμογή της διατάξεως της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 2882/01, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής η διαδικασία της παρ. 3 του ίδιου ως άνω άρθρου περί της επιστροφής της αποζημιώσεως. Σ' αυτή την περίπτωση, βάσει των προαναφερθεισών διατάξεων του ν. 2503/97, του δημοσίου λογιστικού και του Κ.Ε.Δ.Ε., ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Νότιου Αιγαίου, ως κύριος διατάκτης του προϋπολογισμού της περιφέρειάς του σε βάρος του οποίου πιστώθηκε ο λογαριασμός του έργου «Αεροδρόμιο Μήλου», είναι ο αρμόδιος να κινήσει τη διαδικασία είσπραξης της επιστρεπτέας αποζημιώσεως. Η βεβαίωση σε βάρος των δικαιούχων της αποζημιώσεως για την είσπραξη αυτής ως αχρεωστήτως καταβληθείσας (άρθρο ΑΚ 904), αποτελεί νόμιμο τίτλο είσπραξης δημοσίου εσόδου, που θα ολοκληρωθεί με την ταμειακή βεβαίωση της αρμόδιας Δ.Ο.Υ.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 26/5/2006

Ο Πρόεδρος του

Τμήματος

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΟΥΛΑΚΟΣ

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.